

Chirurgie in de Tuighuisstraat

Tibau De Paepe

Alsof een chirurg door de wijk is gegaan. Geen operatie die alles in één keer verandert, maar een reeks precieze tussenkomsten die samen het functioneren verschuiven. Zo zit het project in de Tuighuisstraat in elkaar. De plek vroeg daar ook om. Achter de sporen in Kortrijk, in een stuk stad dat lange tijd wat uit beeld bleef, ligt een voormalige tuinwijk waar de achtertuinen ooit samen één grote groene ruimte vormden. Dat collectieve idee raakte doorheen de jaren dichtgeslibd. De binnenruimte veranderde in een parkeerruimte. Wat overbleef, was een ruimte waar het sociale bindweefsel het stilaan had laten afweten.

Het project van MAKER architecten probeert daar opnieuw beweging in te krijgen door het bouwblok op verschillende plekken aan te raken. Zeven bestaande percelen werden samengebracht en ontwikkeld tot drie bouwvolumes met appartementen, studio's en duplexwoningen, terwijl op andere percelen rijwoningen werden omgebouwd. Daartussen werden nieuwe openingen gemaakt die het binnengebied meer verbinden met de straat. Ook de oriëntatie van de nieuwe woningen speelt daarin mee. Ze keren zich niet alleen naar buiten, maar richten zich met grote ramen en balkons ook naar binnen, waardoor die verzameling aan achterkanten stilaan opnieuw begint te werken als één gedeelde ruimte.

Die aandacht voor hoe er meer verbonden gewoond kan worden, stopt niet bij heterschikken van het bouwblok. Ze zit ook in de architectuur zelf. De nieuwe volumes zijn herkenbaar opgebouwd in twee lagen: onderaan een nieuwe baksteen, ruw en zwaar gevoegd, daarboven een tweede laag met gerecupereerde bakstenen uit de oorspronkelijke gebouwen. Dat hergebruik

is meer dan een duurzaam gebaar. Het zorgt ervoor dat de nieuwe ingrepen meteen in de wijk verankerd zijn: niet als iets wat eraan staat, maar als iets wat eruit lijkt voort te komen. De gebouwen blijven dicht bij hun omgeving, in materiaal en in uitstraling. Die inbedding heeft ook een effect op hoe de woningen gelezen worden. Doordat ze niet scherp afwijken van hun omgeving, vallen ze minder op als sociale woningen. En net daardoor verandert ook de indruk van wie eraan woont.

In het appartementsgebouw komt die zoektocht naar verbonden wonen het scherpst naar voren. Er werd expliciet rekening gehouden met de realiteit van de alleenstaande sociale huurder, voor wie wonen al snel in isolatie kan omslaan. De typologieën werden daar expliciet op afgestemd. Units delen een patio, waardoor ontmoeting mogelijk blijft. Het openmaken van de achterzijde trekt bewoners dan weer naar buiten en weg uit hun eigen cocon. Ook de circulatie vermijdt bewust de klassieke, anonieme gang en wordt opgebroken in kortere trajecten waar ontmoeting kan ontstaan. Het zijn niet altijd ingrepen die opvallen, maar samen sorteren ze zeker effect.

De Tuighuisstraat is nog geen afgewerkt verhaal, maar een begin van iets. Het binnengebied moet nog verder worden ingericht, en het zal tijd kosten vooraleer die nieuwe ruimtes ook echt door bewoners worden ingenomen. Intussen zit de kracht al in talloze details, verspreid doorheen het project, die getuigen van doordachte keuzes en de buurt, de gebouwen en de bewoners met elkaar laten communiceren. Het is precies die optelsom die maakt dat dit project nu al blijft hangen en waarom het moeiteloos als voorbeeld kan dienen voor hoe sociale woningbouw ook kan.